

Regeringens proposition

1980/81: 60

om särskilt investeringsavdrag och förlängd tid för särskilt forskningsavdrag;

beslutad den 30 oktober 1980.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ROLF WIRTÉN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I syfte att stimulera näringslivets investeringar i inventarier och byggnader läggs i propositionen fram förslag om särskilt investeringsavdrag vid inkomsttaxeringen. För inventarier uppgår avdraget enligt förslaget till 20% av anskaffningsvärdet och avser investeringar som sker under perioden den 1 november 1980—den 31 december 1981. I fråga om byggnader uppgår investeringsavdraget till 10% av utgifter för ny-, till- eller ombyggnad som sker under perioden den 1 november 1980—den 31 mars 1982. Avdraget medges dock endast om byggnadsarbetet har igångsatts under perioden den 1 november 1980—den 30 september 1981.

I propositionen föreslås också att giltighetstiden för reglerna om särskilt forskningsavdrag vid taxeringen till statlig inkomstskatt förlängs med ett år, dvs. till utgången av år 1981.

1 Förslag till

Lag om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Vid beräkningen av nettointäkt av jordbruksfastighet eller rörelse enligt kommunalskattelagen (1928:370) och lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt har skattskyldiga, som anskaffat döda inventarier avsedda för stadigvarande bruk i verksamheten, rätt till särskilt investeringsavdrag enligt bestämmelserna i denna lag.

I fråga om handelsbolag beräknas avdraget för bolaget.

Med inventarier förstås vid tillämpning av denna lag tillgångar som vid inkomsttaxeringen behandlas enligt de bestämmelser som gäller för maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier. Som inventarier anses dock inte nyttigheter som avses i punkt 11 av anvisningarna till 22 § kommunalskattelagen och inte heller tillgångar som avses i punkt 5 av anvisningarna till 29 § nämnda lag.

2 § Särskilt investeringsavdrag medges för inventarier som levereras under perioden den 1 november 1980–den 31 december 1981. Avdrag medges dock inte om leveransen grundar sig på ett skriftligt avtal som har träffats före den 1 november 1980.

I fråga om inventarier som den skattskyldige har tillverkat själv medges avdrag endast under förutsättning att tillverkningen påbörjats efter den 31 oktober 1980 och avslutats senast den 31 december 1981.

3 § Särskilt investeringsavdrag utgör 20 procent av anskaffningsvärdet.

Avdraget skall göras vid taxeringen för det beskattningsår under vilket inventarierna har levererats eller – i fråga om inventarier som den skattskyldige själv har tillverkat – färdigställts.

Särskilt investeringsavdrag medges högst med ett belopp som motsvarar den vid taxeringen till statlig inkomstskatt beräknade inkomsten av förvärvskällan före särskilt investeringsavdrag och före – i förekommande fall – avdrag för inkomstbaserad avsättning till resultatutjämningsfond enligt 41 d § kommunalskattelagen (1928:370), avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv enligt lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv, uppskov enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto samt schablonavdrag för egenavgifter. Vad som inte kunnat utnyttjas på detta sätt får vid senare taxering utnyttjas genom avdrag i förvärvskällan, dock senast vid den taxering som sker tredje året efter det år då taxering enligt andra stycket har skett. Ett förskjutet investeringsavdrag får – i förekommande fall sedan hänsyn tagits till det på det aktuella beskattningsåret belöpande avdraget – inte överstiga det belopp som har beräknats enligt första meningen.

4 § Särskilt investeringsavdrag medges inte för följande inventarier, nämligen

- 1) inventarier med en beräknad varaktighetstid av högst tre år,
- 2) begagnade inventarier.

- 3) motordrivna fordon som avses i vägtrafikkungörelsen (1972: 603),
- 4) fartyg, luftfartyg, järnvägsvagnar och andra transportmedel, containrar och liknande anordningar för befordran av gods,
- 5) föremål avsedda för utsmyckning av kontorslokaler,
- 6) inventarier för vilka anskaffningsvärdet under beskattningsåret inte har uppgått till sammanlagt minst 20 000 kronor.

För inventarier, som har förvärvats från någon med vilken förvärvaren är i väsentlig ekonomisk intressegemenskap, medges särskilt investeringsavdrag endast om inventarierna har tillverkats av säljaren och tillverkningen har påbörjats efter den 31 oktober 1980.

Särskilt investeringsavdrag beräknas inte för sådan del av anskaffningsvärdet av inventarier för vilken utgått statsbidrag som avses i åttonde stycket av anvisningarna till 19 § kommunalskattelagen (1928: 370). Särskilt investeringsavdrag beräknas inte heller för sådan del av anskaffningsvärdet för vilken vinstfond enligt lagen (1980: 456) om insättning på tillfälligt vinstkonto eller investeringsfond enligt lagen (1979: 609) om allmän investeringsfond eller motsvarande äldre författning har tagits i anspråk.

5 § Särskilt investeringsavdrag medges endast om den skattskyldige framställer ett yrkande om detta hos taxeringsnämnden eller, efter besvär, hos länsrätten eller, om besvären skall prövas av den mellankommunala skatterätten, hos denna. Yrkandet skall göras på en särskild blankett.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

2 Förslag till

Lag om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Vid beräkningen av nettointäkt av jordbruksfastighet eller rörelse enligt kommunalskattelagen (1928: 370) och lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt har skattskyldiga, som haft utgifter för ny-, till- eller ombyggnad på en i verksamheten använd fastighet, rätt till särskilt investeringsavdrag enligt bestämmelserna i denna lag. Vad nu har sagts gäller också vid beräkningen av nettointäkt av annan fastighet om fastighetsägaren haft utgifter för ny-, till- eller ombyggnad på en fastighet som är avsedd att användas i en rörelse som bedrivs av annan än fastighetsägaren.

I fråga om handelsbolag beräknas avdraget för bolaget.

Med byggnad förstås vid tillämpningen av denna lag tillgång som vid inkomsttaxeringen behandlas enligt de regler som gäller för byggnader.

2 § Särskilt investeringsavdrag medges endast för byggnadsarbete som har igångsatts under perioden den 1 november 1980—den 30 september 1981.

Ett byggnadsarbete anses igångsatt när det har påbörjats på arbetsplatsen.

3 § Särskilt investeringsavdrag utgör 10 procent av den del av utgifterna för ny-, till- eller ombyggnad som hänför sig till perioden den 1 november

1980—den 31 mars 1982. Utgifter anses hänförliga till denna period om de avser arbete som har utförts på en byggnad och material som har fogats in i en byggnad under perioden.

Investeringsavdrag skall göras för det beskattningsår under vilket ett byggnadsarbete har utförts. Om byggnadsarbetet hänför sig till flera beskattningsår och investeringsavdrag på grund av arbetet inte redan har gjorts, får dock hela investeringsavdraget göras vid taxeringen för det sista beskattningsår som kan komma i fråga.

Särskilt investeringsavdrag medges högst med ett belopp som motsvarar den vid taxeringen till statlig inkomstskatt beräknade inkomsten av förvärvskällan före särskilt investeringsavdrag och före — i förekommande fall — avdrag för inkomstbaserad avsättning till resultatutjämningsfond enligt 41 d § kommunalskattelagen (1928:370), avdrag för avsättning till allmän investeringsreserv enligt lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv, uppskov enligt lagen (1979:611) om upphovsmannakonto samt schablonavdrag för egenavgifter. Vad som inte kunnat utnyttjas på detta sätt får vid senare taxering utnyttjas genom avdrag i förvärvskällan, dock senast vid den taxering som sker tredje året efter det år då taxering enligt andra stycket har skett. Ett förskjutet investeringsavdrag får — i förekommande fall sedan hänsyn tagits till det på det aktuella beskattningsåret belöpande avdraget — inte överstiga det belopp som har beräknats enligt första meningen.

4 § Särskilt investeringsavdrag medges inte för utgifter till den del de avser

- 1) lokaler avsedda för bostadsändamål,
- 2) bensinstationer, parkeringshus eller parkeringsanläggningar,
- 3) butiks-, kontors-, bank-, hotell- eller restauranglokaler,
- 4) samlingslokaler eller nöjeslokaler,
- 5) sporthallar eller andra idrottsanläggningar.

Avdrag medges endast om det belopp som skall ligga till grund för beräkningen av avdraget för ett och samma byggnadsarbete har uppgått till minst 20 000 kronor.

Särskilt investeringsavdrag beräknas inte för sådan del av utgifterna för ett byggnadsarbete för vilken utgått statsbidrag som avses i åttonde stycket av anvisningarna till 19 § kommunalskattelagen (1928:370). Särskilt investeringsavdrag beräknas inte heller för sådan del av utgifterna för vilken vinstfond enligt lagen (1980:456) om insättning på tillfälligt vinstkonto eller investeringsfond enligt lagen (1979:609) om allmän investeringsfond eller motsvarande äldre författning har tagits i anspråk.

5 § Särskilt investeringsavdrag medges endast om den skattskyldige framställer ett yrkande om detta hos taxeringsnämnden eller, efter besvär, hos länsrätten eller, om besvären skall prövas av den mellankommunala skatterätten, hos denna. Yrkandet skall göras på en särskild blankett.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

3 Förslag till

Lag om ändring i förordningen (1973: 421) om särskilt forskningsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt

Härigenom föreskrivs att rubriken till förordningen (1973: 421) om särskilt forskningsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt och 1 § förordningen skall ha nedan angivna lydelse.

Lag om särskilt forskningsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna *förordning* äger tillämpning på skattskyldig, som driver industriell tillverkning och som under åren 1973–1980 har kostnader för forsknings- och utvecklingsarbete.

Denna *lag* äger tillämpning på skattskyldig, som driver industriell tillverkning och som under åren 1973–1981 har kostnader för forsknings- och utvecklingsarbete.

Denna lag träder i kraft tre veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1980-10-30

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Friggebo, Mogård, Dahlgren, Åsling, Söder, Burenstam Linder, Johansson, Wirtén, Holm, Boo, Winberg, Adelson, Danell, Petri, Eliasson

Föredragande: statsrådet Wirtén

Proposition om särskilt investeringsavdrag och förlängd tid för särskilt forskningsavdrag

1 Inledning

I prop. 1980/81: 20 om besparingar i statsverksamheten, m. m., underströks att en primär uppgift för den ekonomiska politiken är att reducera underskottet i bytesbalansen. Ett medel att uppnå detta mål är att förstärka näringslivets konkurrenskraft och produktionskapacitet. Detta kräver i sin tur att investeringsnivån under en följd av år kommer upp på en väsentligt högre nivå än den nuvarande. I propositionen redovisades en rad åtgärder av långsiktig natur för att få till stånd den nödvändiga investeringsutvecklingen. Det betonades också att detta långsiktiga handlingsprogram behövde kompletteras med särskilda stimulanser för att i möjligaste mån begränsa verkningarna av den väntade konjunkturavmattningen under år 1981. Dessa konjunkturpolitiska åtgärder innefattar ett frisläpp av 1980 års vinstfonder och ett – såvitt gäller företag inom den konkurrensutsatta sektorn – fortsatt frisläpp av de vanliga investeringsfonderna. I propositionen förutskickades att regeringen dessutom inom kort skulle komma att föreslå riksdagen att införa investeringsavdrag för investeringar i maskiner och byggnader. Vidare aviserades ett förslag om förlängning av giltighetstiden för reglerna om särskilt forskningsavdrag vid taxeringen till statlig inkomstskatt.

I det följande tar jag först upp frågan om investeringsavdrag och därefter förlängningen av det särskilda forskningsavdraget.

På grund av lagstiftningens brådskande karaktär och då förslagen om investeringsavdrag i väsentliga hänseenden anknyter till tidigare lagstiftning i ämnet, bör yttrande av lagrådet över lagförslagen inte inhämtas.

2 Särskilt investeringsavdrag

2.1 Allmänna synpunkter

Särskilt investeringsavdrag för näringslivets inventarieanskaffningar har utgått vid ett flertal tidigare tillfällen. Avdraget har fått göras vid taxeringen till statlig inkomstskatt. De senaste reglerna – vilka infördes under hösten 1975 – kompletterades med bestämmelser om ett skattefritt statligt investeringsbidrag. *Möjligheten till investeringsavdrag/bidrag för anskaffning av inventarier omfattade, sedan perioden förlängts i olika omgångar, investeringar under tiden den 15 oktober 1975–den 31 december 1979. Avdraget och bidraget uppgick ursprungligen till 10 % resp. 4 % av anskaffningsvärdet. Procentsatserna höjdes under våren 1976 till 25 % resp. 10 %. Bidraget får för varje beskattningsår inte beräknas på högre anskaffningsvärde än 500 000 kr.*

Särskilt investeringsavdrag för näringslivets byggnadsinvesteringar har utgått vid två tidigare tillfällen, senast under tiden den 1 oktober 1978–den 31 mars 1980 (prop. 1978/79: 50 bilaga 2, SkU 19, rskr 107, SFS 1978: 950).

Avdrag har medgetts för utgifter för ny-, till- eller ombyggnad på fastighet avsedd för användning i rörelse, jordbruk eller skogsbruk. Avdraget har uppgått till 10 % vid taxeringen till statlig inkomstskatt. I samband med 1978 års lagstiftning kompletterades avdraget med ett skattefritt statligt investeringsbidrag på 4 % (SFS 1978: 951). Bidraget fick för varje beskattningsår inte beräknas på högre anskaffningsvärde än 1 000 000 kr.

Det statliga investeringsbidrag som har utgått enligt 1975 resp. 1978 års lagstiftning har varit samordnat med det särskilda investeringsavdraget. Avdrag har medgetts med högst det belopp som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och övriga avdrag i förvärvskällan. Uppkom ett underskott genom avdraget fick detta således inte kvittas mot andra inkomster. Underskottet fick inte heller användas för förlustutjämning. Bidrag kunde endast komma i fråga om näringsidkaren inte alls eller bara delvis kunnat utnyttja avdraget.

Det krav på samordning som måste finnas mellan investeringsavdrag och investeringsbidrag leder till att beslut om investeringsbidrag kan meddelas först relativt lång tid efter det att en investering har genomförts, ofta omkring två år efter investeringstillfället. Detta försvagar givetvis stimulansseffekten. Den totala stimulansseffekten av bidragssystemet, dvs. inverkan på konjunkturförloppet, torde för övrigt vara liten. Mot denna bakgrund anser jag att ett system med investeringsbidrag inte bör införas nu.

Som jag nyss har nämnt får f. n. ett genom investeringsavdrag uppkommet underskott inte kvittas mot andra inkomster och inte heller användas för förlustutjämning. Jag anser att ett investeringsavdrag även i fortsättningen skall få göras endast i den förvärvskälla där investeringen görs. Kan avdraget inte utnyttjas fullt ut bör dock avdragsrätten i viss omfattning

kunna förskjutas till senare års taxering. En sådan möjlighet att förskjuta investeringsavdraget är av betydelse för företag som har låg lönsamhet under det beskattningsår då investeringarna ägde rum.

Investeringsavdraget får ses som ett konjunkturpolitiskt instrument. Det är avsett att stimulera företagen att fullfölja eller tidigarelägga planerade investeringar, som annars skulle ha skjutits på framtiden. Med hänsyn till detta anser jag det inte vara motiverat att ett underskott, som uppkommer genom ett investeringsavdrag, får utnyttjas under hela den tid som gäller enligt lagen (1960: 63) om rätt till förlustutjämnning vid taxering för inkomst. Enligt denna lag är förlustutjämningsperioden tio år för aktiebolag och ekonomiska föreningar och sex år för andra skattesubjekt. Jag anser att ett underskott som uppkommit genom investeringsavdrag bör få utnyttjas senast tre år efter det år då investeringen görs.

Enligt tidigare lagstiftning har särskilt investeringsavdrag åtnjutits vid taxeringen till statlig inkomstskatt men inte vid taxeringen till kommunal inkomstskatt. Jag anser inte att det är befogat att behålla denna begränsning i det nya systemet. Jag vill erinra om att extra investeringsavdrag vid utnyttjande av investeringsfond medges vid både den statliga och kommunala taxeringen. Därtill kommer att en ökad investeringsaktivitet medför positiva effekter också för kommunerna. Investeringsavdrag bör därför medges vid både den statliga och kommunala taxeringen. Avdraget bör ligga på samma nivå som investeringsavdraget vid utnyttjande av investeringsfond, dvs. 20 % för inventarier och 10 % för byggnader.

Det särskilda investeringsavdraget för inventarier bör avse investeringar som sker under perioden den 1 november 1980—den 31 december 1981. Det särskilda investeringsavdraget för byggnadsarbeten bör avse utgifter för ny-, till- eller ombyggnad på fastighet i rörelse, jordbruk eller skogsbruk som hänför sig till perioden den 1 november 1980—den 31 mars 1982. Rätten till avdrag bör också tillkomma en fastighetsägare som utför ny-, till- eller ombyggnad på en fastighet som är avsedd att användas i rörelse bedriven av annan än fastighetsägaren. Avdrag bör medges endast för sådana byggnadsarbeten som igångsätts under tiden den 1 november 1980—den 30 september 1981.

Jag övergår nu till att kommentera de föreslagna avdragsreglerna.

2.2 Lagen om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning

Tillämpningsområdet (1 §)

Av första stycket framgår att rätten till särskilt investeringsavdrag tillkommer fysisk och juridisk person, som driver jordbruk, skogsbruk eller rörelse, och som har anskaffat maskiner eller andra inventarier avsedda för stadigvarande bruk i verksamheten.

Regeln i andra stycket om handelsbolag motsvarar 5 § i 1975 års lagstiftning om investeringsavdrag.

I *sista stycket* föreskrivs att det vid inkomsttaxeringen använda inventariebegreppet skall gälla. Av detta följer bl. a. att det inte uppställs något krav på att den anskaffade tillgången faktiskt har innehafts under en viss minsta tid. Det avgörande är att den skattskyldige vid anskaffningen haft för avsikt att stadigvarande använda den förvärvade tillgången.

Tidsperiod (2 §)

I *första stycket* anges att investeringsavdrag medges endast för inventarier som har levererats under perioden den 1 november 1980–den 31 december 1981. Grundar sig leveransen på ett skriftligt avtal som har träffats före den 1 november 1980 föreligger dock inte rätt till avdrag.

Andra stycket innehåller tidsfrister för inventarier som den skattskyldige tillverkar själv. För att avdrag skall komma i fråga beträffande visst egetillverkat inventarium krävs dels att tillverkningen påbörjats efter utgången av oktober 1980, dels att inventariet är färdigställt senast den 31 december 1981.

Enligt 1975 års lagstiftning får regeringen, om det föreligger synnerliga skäl, medge att särskilt investeringsavdrag kan komma i fråga trots att inventarierna levererats efter utgången av den gällande tidsperioden. Denna dispensregel har tillämpats i endast ett begränsat antal fall. Med hänsyn till detta och då en dispensregel oundvikligen medför tillämpningsproblem anser jag att en motsvarande regel inte bör införas i det nya systemet.

Beräkningen av investeringsavdraget (3 §)

I *första stycket* anges storleken på investeringsavdraget och på vilket underlag detta skall beräknas.

Investeringsavdraget medges med 20% av anskaffningsvärdet. Som framgår av 1 § första stycket får avdraget göras vid både taxeringen till statlig och till kommunal inkomstskatt.

Avdraget skall beräknas på anskaffningsvärdet. Anskaffningsvärdet utgör – på samma sätt som gäller vid beräkning av värdeminskingsavdrag – den verkliga utgiften för anskaffandet av inventarierna. Detta innebär bl. a., då en äldre maskin lämnas som dellikvid vid inköp av en ny maskin, att anskaffningsvärdet skall baseras på det verkliga värdet på den äldre maskinen. Har inbytesvärdet på den äldre maskinen beräknats till ett orealistiskt högt belopp får detta således inte ligga till grund för bestämning av investeringsavdraget.

I *tredje stycket* finns en särskild spärregel för investeringsavdrag. Investeringsavdrag medges sålunda högst med ett belopp som motsvarar den vid den statliga taxeringen beräknade inkomsten av förvärvskällan före särskilt investeringsavdrag. Detta innebär bl. a. att förekomsten av forskningsavdrag enligt förordningen (1973:421) om särskilt forskningsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt begränsar utrymmet för investeringsavdrag vid såväl den statliga som kommunala taxeringen.

Beträffande egenföretagare måste spärregeln samordnas med andra typer av avdrag som är kopplade till förvärvskällans inkomst. Jag syftar på inkomstbaserad avsättning till resultatutjämningsfond, avsättning till allmän investeringsreserv och uppskov enligt reglerna om upphovsmannakonto samt schablonavdrag för egenavgifter. Av praktiska skäl bör utrymmet för investeringsavdrag fastställas innan ställning tas till möjligheten till avdrag genom nyssnämnda avsättningar o. d. eller schablonavdrag för egenavgifter.

Som jag tidigare framhållit bör en skattskyldig, som inte till fullo kunnat utnyttja investeringsavdraget vid den aktuella taxeringen, kunna förskjuta avdragsrätten till något av de närmast följande tre taxeringsåren. Det kan emellertid inträffa att den som har utnyttjat investeringsavdrag från tidigare år även har rätt till investeringsavdrag på grund av investeringar under det löpande beskattningsåret. I ett sådant fall bör avdrag i första hand medges för det löpande årets investeringar och därefter avdrag på grund av tidigare inte utnyttjat investeringsavdrag.

Undantag för vissa inventarier m. m. (4 §)

Syftet med det särskilda investeringsavdraget är att i rådande konjunkturläge stimulera sådana investeringar som är direkt ägnade att öka produktionskapaciteten i näringslivet. Investeringar som inte uppfyller det kravet bör inte omfattas av rätten till investeringsavdrag. Vid utformningen av systemet bör strävan också vara att det inte leder till snedvridningseffekter av olika slag. Sådana effekter uppkom tidigare särskilt inom motorbranschen där investeringsavdragen åstadkommit en starkt minskad efterfrågan på begagnade fordon (jfr prop. 1977/78: 52 s. 11 och 12). Av stor vikt är vidare att investeringsavdragen inte utnyttjas för att erhålla obehöriga skattelättnader. De undantag i fråga om rätten till investeringsavdrag som föreslås i *första stycket* har utformats efter dessa riktlinjer.

Undantagen överensstämmer i huvudsak med vad som gäller enligt 1975 års lag om särskilt investeringsavdrag. Vissa utvidgningar har dock gjorts. Dessa avser investeringar i fartyg, luftfartyg, järnvägsvagnar, andra transportmedel, containrar och andra anordningar för befordran av gods. Beträffande fartygsinvesteringar vill jag erinra om att det redan utgår ett betydande statligt stöd till svenska rederi- och varvsföretag. Statlig kreditgaranti enligt förordningen (1977: 497) om statlig kreditgaranti till svenskt rederiföretag och statlig värdegaranti enligt förordningen (1980: 461) om statlig värdegaranti för fartyg syftar visserligen främst till att hjälpa rederierna att överbrygga tillfälliga ekonomiska svårigheter och i viss mån också till att förbättra den finansiella situationen för visst befintligt tonnage. Åtgärderna torde dock också positivt påverka investeringsbenägenheten inom sådana sektorer av sjöfartsnäringen som kan bedömas ha ett långsiktigt samhällsekonomiskt värde (jfr prop. 1979/80: 166 s. 46). En annan stödförm är de stimulanser för beställningar av fartyg vid svenska varv i

form av kreditgarantier och lån m.m. som utgår enligt förordningen (1980:561) om statligt stöd till varvsföretag m.m. Med hänsyn till de stimulanser för investeringar i svenskbyggda fartyg som sålunda redan finns bör rätten till investeringsavdrag, som endast har ett konjunkturpolitiskt syfte, inte omfatta fartygsinvesteringar. Likaså bör investeringar i luftfartyg undantas från lagens tillämpningsområde.

Som redan har nämnts bör investeringsavdrag enligt min mening inte medges för järnvägsvagnar, andra transportmedel, containrar och andra anordningar för befordran av gods. Sådana investeringar kan inte sägas vara ägnade att öka produktionskapaciteten inom den konkurrensutsatta industrin. Därtill kommer att det inom dessa områden har konstaterats att avdragsreglerna lett till icke avsedda lättnader vid beskattningen.

I 1975 års lag om särskilt investeringsavdrag finns en beloppsspärr i fråga om rätten till investeringsavdrag. För att avdrag skall kunna medges fordras sålunda att värdet av de under beskattningsåret anskaffade inventarierna uppgått till sammanlagt minst 10 000 kr. Jag anser att beloppsgränsen, som är motiverad av administrativa skäl, nu bör höjas till 20 000 kr.

I 1971 och 1975 års lagar om särskilt investeringsavdrag finns en särskild dispensregel i fråga om begagnade inventarier. Enligt denna kan riksskatteverket, om det finns särskilda skäl, medge att investeringsavdrag får åtnjutas för anskaffning av sådana inventarier. Denna dispensregel har tillämpats främst i fråga om motordrivna fordon. Med hänsyn till att sådana fordon över huvud taget inte omfattas av rätten till investeringsavdrag har en motsvarande dispensregel inte tagits in i lagförslaget. I detta sammanhang vill jag dock framhålla att den omständigheten att en maskin varit föremål för obetydlig demonstrationskörning i samband med en utställning e. d. inte bör medföra att maskinen blir att anse som begagnad.

I *tredje stycket* behandlas vad som skall hända i fråga om investeringsavdraget om statsbidrag utgår för den aktuella investeringen eller om den skattskyldige utnyttjar vinstfond enligt lagen (1980:456) om insättning på tillfälligt vinstkonto eller investeringsfond enligt lagen (1979:609) om allmän investeringsfond eller motsvarande äldre författning. Sådana kollisionfall bör enligt min mening lösas på det sättet att rätten till investeringsavdrag bortfaller till den del viss eller vissa investeringar finansierats med statsbidrag eller fondutnyttjande. Det bör alltså inte föreligga något hinder mot att den skattskyldige exempelvis skriver av viss del av en maskins anskaffningsvärde mot sin investeringsfond och yrkar investeringsavdrag på den återstående delen av anskaffningsvärdet. Med investeringsfond enligt äldre författning avses i detta sammanhang fonder enligt 1955 och 1947 års lagstiftning (SFS 1955:256 resp. 1947:174) men däremot inte t. ex. 1974 års särskilda investeringsfonder (SFS 1974:988).

Övriga frågor (5 §)

Av paragrafen framgår att ett investeringsavdrag inte medges ex officio utan endast efter yrkande av den skattskyldige. Har den skattskyldige av

någon anledning avstått från att yrka avdrag i sin självdeklaration kan han framställa yrkandet i form av besvär till länsrätten. Även i övrigt bör ett yrkande om investeringsavdrag behandlas på samma sätt som andra yrkanden rörande den skattskyldiges taxering.

2.3 Lagen om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten

Tillämpningsområdet (1 §)

Av bestämmelserna i *första stycket* framgår att rätten till särskilt investeringsavdrag tillkommer fysisk och juridisk person, som driver jordbruk, skogsbruk eller rörelse, och som utför ny-, till- eller ombyggnad på en fastighet avsedd för användning i verksamheten. Investeringsavdrag får också göras av en fastighetsägare som hyr ut sin fastighet till en rörelseidkare.

I *tredje stycket* föreskrivs att det vid inkomsttaxeringen använda byggnadsbegreppet skall gälla. Denna definition har gällt också vid tidigare lagstiftning om särskilt investeringsavdrag (jfr prop. 1978/79: 50 bilaga 2 s. 40). Gränsdragningen mellan byggnader och andra tillgångsslag sker alltså med utgångspunkt i vad som allmänt gäller vid inkomsttaxeringen. Detta innebär bl.a. att rivning av en äldre byggnad för att bereda plats för nybyggnad i regel inte skall räknas som byggnadsarbete. Är det fråga om en fastighet som hyrs ut till en rörelseidkare kan rivningen dock betraktas som byggnadsarbete vid beräkningen av underlaget för investeringsavdrag (jfr punkt 2a tredje stycket av anvisningarna till 25 § kommunalskattelagen).

Igångsättningsperiod (2 §)

I *första stycket* anges att investeringsavdrag medges endast för sådana byggnadsarbeten som igångsätts under tiden den 1 november 1980–den 30 september 1981.

Enligt *andra stycket* är ett byggnadsarbete att anse som igångsatt när det har påbörjats på arbetsplatsen.

Beräkningen av investeringsavdraget (3 §)

I *första stycket* anges storleken på investeringsavdraget och på vilket underlag detta skall beräknas.

Investeringsavdraget utgår med 10%. Avdraget får göras vid både taxeringen till statlig och kommunal inkomstskatt (1 § första stycket). Avdraget beräknas på utgifter för arbeten som har utförts på och för material som har fogats in i en byggnad under perioden den 1 november 1980–den 31 mars 1982.

I princip skall investeringsavdrag göras vid taxeringen för det beskattningsår under vilket ett byggnadsarbete har utförts. En bestämmelse om detta finns i *andra stycket* första meningen. I andra meningen finns ett av

praktiska skäl motiverat undantag från denna princip. Om nämligen ett byggnadsarbete hänför sig till flera beskattningsår och investeringsavdrag på grund av arbetet inte redan har gjorts, har den skattskyldige rätt att skjuta upp hela investeringsavdraget till taxeringen för det beskattningsår under vilket byggnadsarbetet färdigställts eller – om arbetet inte hinner färdigställas före utgången av mars 1982 – för det beskattningsår under vilket stimulansperioden gått till ända.

I *tredje stycket* finns en särskild spärregel i fråga om investeringsavdraget. Den har sin motsvarighet i 3 § tredje stycket förslaget till lag om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning.

Undantag för vissa byggnadsarbeten (4 §)

Enligt *första stycket* föreligger inte rätt till investeringsavdrag för utgifter till den del de avser lokaler avsedda för bostadsändamål, bensinstationer, parkeringshus eller parkeringsanläggningar, butiks-, kontors-, bank-, hotell- eller restauranglokaler, samlingslokaler eller nöjeslokaler samt sporthallar eller andra idrottsanläggningar. Dessa undantag från lagens tillämpningsområde har sin motsvarighet i 1978 års lag om särskilt investeringsavdrag för vissa byggnadsarbeten.

I 1978 års lag finns en särskild beloppsspärr i fråga om rätten till investeringsavdrag. Enligt denna medges avdrag endast om det belopp under beskattningsåret som skall ligga till grund för beräkningen av avdraget för ett och samma byggnadsarbete har uppgått till minst 10 000 kr. Jag anser att denna beloppsspärr bör höjas till 20 000 kr. (jfr 4 § första stycket förslaget till lag om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning).

Av bestämmelserna i *tredje stycket* framgår att en skattskyldig för ett visst byggnadsarbete kan kombinera särskilt investeringsavdrag och statsbidrag. Det särskilda investeringsavdraget beräknas dock inte på den del av utgifterna som har finansierats med statsbidraget. Samma princip gäller vid kombinationen särskilt investeringsavdrag och utnyttjande av vinstfond enligt lagen (1980:456) om insättning på tillfälligt vinstkonto eller investeringsfond enligt lagen (1979:609) om allmän investeringsfond eller motsvarande äldre författning. Investeringsfond enligt äldre författning används i samma betydelse som i 4 § förslaget om investeringsavdrag för inventarieanskaffning.

Övriga frågor (5 §)

Paragrafen har sin motsvarighet i 5 § förslaget till lag om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning.

3 Förlängd tid för särskilt forskningsavdrag

Genom förordningen (1973:421) om särskilt forskningsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt infördes bestämmelser om ett särskilt skatteavdrag i syfte att stimulera industriföretagen till ökade insatser för forskning och utveckling. FoU. (prop. 1973:126, SkU 1973:43, rskr 1973:255). Bestämmelserna är tidsbegränsade och gäller endast kostnader för FoU under åren 1973–1980.

För att särskilt forskningsavdrag skall kunna medges krävs att företaget bedriver industriell tillverkning. Avdraget baseras på sådana kostnader avseende tekniskt och naturvetenskapligt FoU-arbete som har eller kan antas få betydelse för rörelsen genom att leda till nya eller väsentligt förbättrade produkter, produktionsprocesser eller produktionssystem.

Det särskilda avdraget består av ett basavdrag och ett ökningsavdrag. Basavdraget utgör 10% och ökningsavdraget 20% av underlaget för resp. avdrag. Vart och ett av underlagen måste uppgå till minst 5000 kr. för att det motsvarande avdraget skall få åtnjutas. En särskild förutsättning för att ökningsavdrag skall utgå är att basavdrag kunnat åtnjutas under närmast föregående år.

Underlaget för basavdraget beräknas på följande sätt. Utgångspunkten utgörs av summan av fem tredjedelar av lönekostnaderna för företagets personal vars arbete utgörs av FoU-arbete, av vad företaget gett ut i bidrag för sådant arbete och av kostnader för förvärv av FoU-resultat. Från denna summa räknas av dels vad företaget erhållit i bidrag för FoU-arbete, dels vad som flutit in genom avyttring av resultat av sådant arbete.

Som lönekostnad räknas lön i pengar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad. Vid beräkningen av lönekostnadernas storlek skall hänsyn endast tas till ersättning som hänför sig till FoU-arbete. Ersättningar till anställda som inte till övervägande del utfört FoU-arbete får över huvud taget inte räknas in i underlaget.

Bidrag och kostnader avseende FoU-arbete i utlandet som sammanlagt överstiger 250000 kr. får beaktas endast om regeringen medger det.

Ökningsavdraget baseras på skillnaden mellan det aktuella och det närmast föregående årets underlag.

Frågan om särskilt forskningsavdrag prövas vid den taxering som sker närmast efter det kalenderår under vilket kostnad för FoU-arbete lagts ned. Avdraget skall yrkas i självdeklarationen.

Under hösten 1978 tillkallade min företrädare en särskild utredningsman¹ för att se över det särskilda forskningsavdraget. En utgångspunkt för utredningsarbetet var att företagens FoU-arbete borde stimuleras även i fortsättningen. Utredningsarbetet borde belysa hur detta kunde ske genom

¹ Teknologie doktorn Curt Mileikowsky.

generella åtgärder på skatteområdet. I direktiven pekades också på en del särskilda frågor som borde närmare övervägas av utredningen.

I januari i år avslutade utredningsmannen sitt arbete genom att lämna betänkandet (Ds B 1980: 1) Stimulans av forskning och utveckling. I betänkandet föreslås i huvudsak följande.

Det nuvarande systemet med ett särskilt avdrag vid beskattningen ersätts av ett system i vilket forskningsstöd utgår i form av skattefria bidrag. Beslut om bidrag fattas av taxeringsnämnden och utbetalning verkställs av länsstyrelsen. Det föreslagna systemet avser – i likhet med vad som gäller enligt det nuvarande systemet – teknisk och naturvetenskaplig FoU-verksamhet hos industriföretagen. Beräkningsunderlaget enligt förslaget överensstämmer i stort sett med vad som gäller enligt det nuvarande systemet. Den nuvarande regeln om att endast kostnad för personal som till övervägande del utfört FoU-arbete beaktas mildras dock så till vida att kravet på FoU-arbetsinsats begränsas till minst en fjärdedel. En annan ändring är att lönekostnaderna enligt förslaget skall räknas om med faktorn 2.5 i stället för som nu med 5/3 innan de tillförs beräkningsunderlaget. Någon särbehandling av kostnader avseende FoU-verksamhet i utlandet anses inte längre erforderlig.

Forskningsstödet skall enligt förslaget bestå av dels ett basstöd som beräknas efter 2%, dels ett ökningsstöd som utgår för ökningsåret och vart och ett av de två följande åren med 10% per år av kostnaden för den ökade FoU-insatsen. Som förutsättning för att ökningsstöd skall utgå för de två senare åren skall gälla att den kostnadsnivå som ökningen lett till vidmakthålls. Förslaget innebär att ett företag för år 4 kan erhålla ökningsstöd som är hänförligt till ökning av basunderlaget mellan åren 1 och 2, 2 och 3 samt 3 och 4.

Utredningsmannens förslag har remissbehandlats. Även om en del remissinstanser ifrågasätter om det finns tillräcklig anledning att stimulera FoU-insatserna inom industrin genom ett generellt verkande stöd, kan förslaget sägas ha fått ett i huvudsak gynnsamt mottagande. Förslaget att taxeringsnämnderna skall vara beslutsmyndighet i ett bidragssystem har dock mött ett starkt motstånd särskilt bland de remissinstanser som har uppgifter på skatteområdet.

Mot den nu tecknade bakgrunden vill jag anföra följande.

Det föreligger en bred enighet om att en ökad satsning på FoU-verksamhet är av väsentlig betydelse för vår industris konkurrensförmåga och därmed för den ekonomiska utvecklingen inom landet. Jag vill i detta sammanhang erinra om att flertalet industriländer genom åtgärder av skiftande slag stimulerar den egna industrins FoU-verksamhet.

Generellt stöd utgår f. n. i form av det särskilda avdraget vid taxeringen till statlig inkomstskatt. Selektivt stöd – t. ex. villkorade bidrag eller lån utan krav på bankmässig säkerhet – lämnas av styrelsen för teknisk utveckling, den s. k. Industrifonden och de regionala utvecklingsfonderna.

Till de selektiva stödåtgärderna kan också räknas offentlig upphandling med innehåll av ny svensk teknik.

Chefen för industridepartementet avser att i början på nästa år föreslå regeringen att lägga fram en särskild proposition om statligt stöd till teknisk FoU bl. a. i vad avser verksamheten vid styrelsen för teknisk utveckling och Industrifonden. Frågan om ett generellt stödssystem bör lämpligen avgöras i det sammanhanget. Överenskommelse har därför träffats med chefen för industridepartementet om att den fortsatta beredningen av de av utredningsmannen föreslagna bidragsreglerna skall ske inom sistnämnda departement.

Av det anförda följer att regeringens ställningstagande i frågan om generell stimulans av företagens FoU kan väntas först i början av nästa år. De nuvarande reglerna om särskilt forskningsavdrag upphör emellertid att gälla redan vid årsskiftet 1980/81. Mot denna bakgrund föreslår jag att giltighetstiden för det nuvarande systemet förlängs med ett år. En sådan förlängning medför att reglerna blir tillämpliga på kostnader för FoU-arbete t. o. m. år 1981.

Om mitt förslag godtas kan de statsfinansiella kostnaderna för det särskilda avdraget uppskattas till omkring 176 milj. kr. Uppskattningen grundar sig på ett antagande om att FoU-kostnaderna inom industrin under de senaste åren i nominella termer ökat med 10% per år.

4 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att antaga inom budgetdepartementet upprättade förslag till

1. lag om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning.
2. lag om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten.
3. lag om ändring i förordningen (1973: 421) om särskilt forskningsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.